

Poletna šola tvorbenega jezikoslovja EGG

Brašov, Romunija, 22. 7.–2. 8. 2024

Organizatorji^{1, 2} vsakoletne poletne šole tvorbenega teoretičnega jezikoslovja Eastern Generative Grammar (EGG) pri opisu njenega poslanstva navedejo nudenje prostora, kjer je opravljanje intelektualnega dela *prijetno*. S svojo neformalno naravo in odsotnostjo hierarhične delitve med predavatelji in udeleženci EGG med jezikoslovci slovi kot poletna šola, na kateri se znanost izvaja v sproščenih okoliščinah. Kljub temu pa ne velja, da je šola plehka ali neinformativna. Prej nasprotno: poleg uvodnih predavanj, namenjenih udeležencem, ki se šele spoznavajo s teorijo o tvorbeni slovnici, kot so mlajši študentje in strokovnjaki iz sorodnih strok, nudi šola intenzivna usmerjena in poglobljena predavanja izvrstnih strokovnjakov, ki so namenjena udeležencem, ki svojo tvorbeno jezikoslovno misel že izpopolnjujejo. Praviloma se tudi predavatelji udeležujejo predavanj drug drugega, kar še dodatno ustvarja okolje, ki spodbuja razpravo, sodelovanje in medsebojno učenje. Šola dodatno podpira sveže poglede mladih raziskovalcev in participativni način poučevanja, razprave pa se ne končajo z zaključkom predavanj, pač pa se nadaljujejo tudi zunaj njih.

Letos je bila poletna šola EGG v Brašovu v Romuniji. Vseh udeležencev je bilo vključno z organizatorji ter predavatelji približno 100. Šolnina z vključeno nastanitvijo v študentskem domu, kjer bivajo udeleženci in predavatelji skupaj, je znašala 200 €. Cena je odvisna od lokacije, ki jih organizatorji praviloma izbirajo v državah v Srednji in Vzhodni Evropi, kjer je tvorbeno jezikoslovje še slabše razvito, vsekakor pa gre za eno najbolj ugodnih šol. Tudi zaradi tega prihajajo njeni udeleženci s celega sveta, letos npr. iz Severne Amerike, Azije in z Bližnjega vzhoda.

Predavanja so razdeljena v tri tematske sklope: skladnja, semantika in fonologija, ki potekajo sočasno. Oblikovana so kot eno- ali dvotedenski intenzivni tečaji. Urnik z opisi posamičnih predavanj je znan pred začetkom šole in udeleženec sam izbira, katera bo obiskal. Uvodna predavanja iz različnih sklopov se med sabo ne prekrivajo, zato je možno obiskati vsa. Nadaljevalna predavanja so namenjena tistim udeležencem, ki so že seznanjeni z osnovami področja tematskega sklopa, oz. tistim, ki jih to področje posebej zanima ali se z njim že raziskovalno ukvarjajo.

Avtorja prispevka sva ubrala različna pristopa izbire predavanj. Prvi se je udeležil uvodnih predavanj iz vseh tematskih sklopov, druga pa je obiskala skladenjska in semantična predavanja. Prvi teden je bilo na dan pet predavanj, drugi pa štiri. V zadnjem terminu so udeleženci organizirali delavnico LaTeX-a in dva dni predstavitev raziskovalnih ugotovitev, načrtov ali problemov udeležencev. Seznam letošnjih predavanj z opisi in gradivi je dostopen na spletni strani šole.

Med predavanji, ki so se nama zdela najkvalitetnejša, so uvodna predavanja iz semantike predavateljice Jekaterine Vostrikove. Ker je med vsemi ravninami formalna semantika morda najdlje od tradicionalnega jezikoslovja, osnovana je namreč na načelih matematične logike, ima njen predavatelj zahtevno nalogo, da to za začetnika marsikdaj tujo snov v samo tednu dni

¹ Poročilo delno sofinancira ARIS s programom P6-0382.

² Generični moški spol je v prispevku rabljen za vse spole.

predstavi na razumljiv način. Vostrikovi je to odlično uspelo, saj je slušatelje uspešno seznanila s temeljnimi pojmi in postopki v formalni semantiki – funkcijsko aplikacijo, lambda računom, kvantifikatorji, dvigom kvantifikatorja, predikatno modifikacijo, propozicijskimi stališči in spremenljivkami možnih svetov. Njena predavanja so bila strukturirana in pregledna, slušateljem pa je bila na voljo tudi za individualne konzultacije.

Med uvodnimi predavanji velja omeniti še predavateljico Irino Burukino s področja skladnje in Johna Harrisa s področja fonologije. Vsi omenjeni predavatelji so z odličnim poznavanjem področja, vključujočim in interaktivnim načinom predavanja ter dostopnostjo za vprašanja, tudi zunaj terminov predavanj in celo po izteku šole, pri manj izkušenih slušateljih vzbudili novo zanimanje in zagon do nadaljnjega študija, pri bolj izkušenih pa obudili nekatere osnovne pojme, ki nam, čeprav so *de facto* podlaga za usmerjene, specialistične študije, pogosto zdrsnejo iz zavednega spomina, zato jih je dobro sproti obnavljati.

Med nadaljevalnimi predavanji sta po najinem mnenju izstopali predavateljici Alison Biggs s predavanjem *Topics in morphosyntax* in Magdalena Lohninger s predavanjem *What is a subject?* Prvo se je osredotočalo na področje trpnopreteklih deležniških stavkov, ki zaznamujejo stanja na eni strani in dogodke na drugi (*stative/eventive passive participles*; npr. *Trava je poteptana*. / *Trava je bila poteptana s strani divjadi.*), ter teoretično razlago izgradnje takšnih stavkov. Eden izmed podatkovnih poudarkov je bil v razlikovanju med skladijskima zgradbama angleških trpnih stavkov s pomožnim glagolom *biti* (*was-passives*, npr. *He was fired*. 'Bil je odpuščen.') in tistimi s pomožnim glagolom *get* 'dobiti' (*get-passives*, npr. *He got fired*. 'Bil je odpuščen.'). Čeprav je Biggs predavala o zapletenih teoretičnih pristopih k trpnim skladijskim zgradbam, je to naredila na dostopen in razumljiv način. Enako velja za Lohninger, ki se je v svojem predavanju ukvarjala s pojmom osebka, in sicer s tipološke perspektive. V prvem delu tedna je na podlagi podatkov iz različnih jezikov argumentirala, da osnovne lastnosti osebka (npr. navadno stojijo v imenovalniku, z njimi se navadno ujema glagol, večjejo svojilni zaimek v stavku, v velelnih stavkih izkazujejo posebnosti, navadno jih zadevajo omejitve ekstrakcije, so kontrolirani element v stavkih z obvezno kontrolo itd.) izhajajo predvsem iz preučevanja dobro raziskanih, indoevropskih jezikov. Če pozornost preusmerimo na neindoevropske, tudi manj raziskane in predvsem ergativno-absolutivne jezike, se izkaže, da osebek ni monoliten in univerzalen pojav, pač pa da gre za abstrakten skupek lastnosti, ki jih jeziki izkazujejo zgolj deloma in na različne, med sabo neprekrivne načine. V zadnjem delu tedna se je posvetila avstronezijskim jezikom, ki izkazujejo unikaten pojav, v literaturi navadno imenovan *pivot*, ki predstavlja izziv za dosedanje opisne in teoretične razlage osebka kot jezikovnega pojava. Kljub kopici podatkov iz manj znanih jezikov je uspela ohraniti tok predavanja, ki smo mu slušatelji lahko sledili, hkrati pa je ves čas skrbela za odlično razlago osnovnejših pojmov, kjer je bilo to potrebno, ter se s tem izkazala kot izvrstna predavateljica.

Poleg odličnih predavanj je šola ponovno ponudila pestro družabno dogajanje. Med drugim je bilo med vikendom organiziranih več izletov v manjših skupinah. Avtorja prispevka sva se z nekaj soudeleženci z vlakom odpeljala v mesto Sinaia in si tam ogledala graščino Peleš. Lokalna organizacija se je s prostovoljci s Transilvanske univerze v Brašovu izkazala kot gostoljubna, Brašov pa kot mesto s številnimi lepotami in zanimivostmi, od koder se vračava s svežo raziskovalno radovednostjo.

Obisk poletne šole EGG poleg študentov splošnega jezikoslovja in drugih jezikovnih smeri priporoča vsakomur, ki se mu zdi zanimivi in privlačni jezik, človeška jezikovna zmožnost, jeziki sveta, zgradba slovnice, logika naravnega jezika in sorodne teme; tudi izkušenim jezikoslovcem in sploh vsem, ki bi želeli jezik in jezikoslovje spoznati še z dodatnega, pri nas

nekoliko manj zastopanega zornega kota. Informacije o naslednji izvedbi poletne šole EGG bodo predvidoma znane spomladi 2025 in objavljene na njihovi spletni strani.

Spletna stran poletne šole EGG: <https://eggsschool.org/>.

Ema Štarkl
Univerza v Novi Gorici,
Center za kognitivne znanosti jezika
ZRC SAZU,
Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša
ema.starkl@ung.si

Matija Kristan
Univerza v Ljubljani,
Oddelek za primerjalno in splošno jezikoslovje,
Oddelek za slovenistiko
mk1334@student.uni-lj.si

Slavistična revija 72/4 (2024): 400–402
DOI 10.57589/srl.v72i4.4225
Tip 1.25